

Van actievoerders tot vergadertijgers?

ARNOUD VAN DER MEULEN

In de eerste jaren van haar bestaan was de Stichting Duinbehoud vooral een actiegroep. 25 Jaar later zijn veel van de ideeën van toen overheidsbeleid geworden. De stichting is nu vooral overlegpartner en adviseur bij de uitvoering van het beleid. Maar als het nodig is en er dreigen onacceptabele aantastingen van het duingebied, dan laat ze nog steeds haar tanden zien.

Stichting Duinbehoud dankt haar ontstaan aan conflicten tussen de duinwaterbedrijven en natuurliefhebbers (zie artikel op bladzijde 3). Eerst brachten de werkgroepen de problemen onder de aandacht van de overheden en politici en gingen in discussie met drinkwaterbedrijven. Daarbij werd de natuurwaarde van de duingebieden in beeld gebracht en werden alternatieve scenario's voor de drinkwaterproductie bedacht. Om tegen de uitbreiding van de waterwinning te kunnen procederen werd op 18 juli 1977 de Stichting Duinbehoud en Waterwinning opgericht. Na de oprichting groeide het aantal betrokkenen snel. Er ontstond behoefte aan informatie-uitwisseling tussen onderzoekers, actievoerders, beheerders, ambtenaren en natuurbeschermers. Daarvoor geeft de stichting sinds 1978 het tijdschrift Duin uit. In 1980 was

Stichting Duinbehoud heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de bescherming van de fauna (foto: Henk Wijkhuisen).

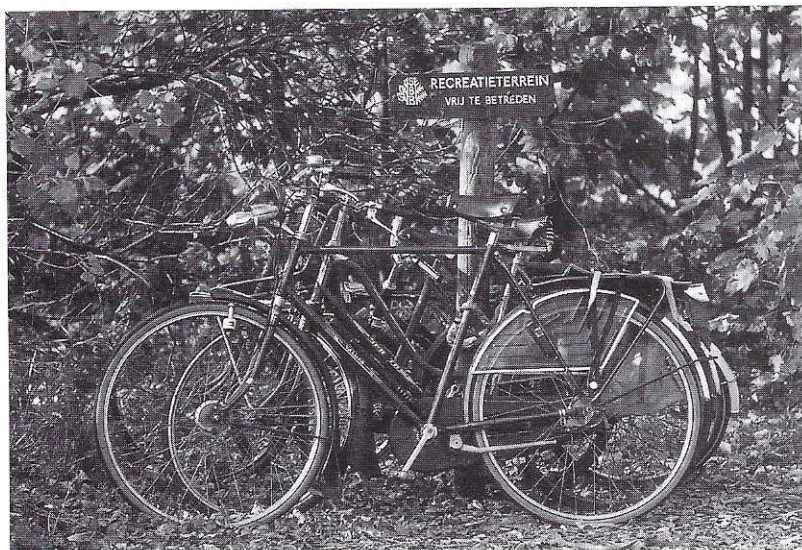

het clubje Leidse academici uitgegroeid tot een landelijke organisatie. Het doel was inmiddels verbreed tot de algemene bescherming van duingebieden. Dit maakte een verandering van de naam in 'Stichting Duinbehoud' noodzakelijk.

Wensen doorgesijpeld in overheidsbeleid

Naar aanleiding van de acties en procedures liet de overheid de effecten van drinkwaterwinning in de duinen onderzoeken. De uitkomsten ondersteunden de standpunten van Duinbehoud en het beleid werd bijgesteld: vanaf begin tachtiger jaren wordt naar een vermindering van de infiltratie in de duinen en het herstel van vochtige duinvalleien gestreefd. Inmiddels willen de duinwaterbedrijven de infiltratie, voornamelijk om financiële redenen niet verder terugbrengen. Enkele jaren geleden vond Duinbehoud nog dat de waterwinning de duinen uit moest. Dat standpunt is inmiddels doorgesijpeld in de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening, terwijl de duinliefhebbers er ondertussen genuanceerder over denken. De waterleidingbedrijven hebben nu een eigen natuurbesluit. Bovendien wordt het infiltratiewater voorgezuiverd, waardoor de nadelige effecten van infiltratie gedeeltelijk zijn verholpen. Daarmee is de noodzaak voor vermindering van infiltratie minder dringend geworden.

Ook op andere terreinen komen het overheidsbeleid en de wensen van Duinbehoud steeds vaker overeen. Niet voor niets reageerde staatssecretaris van Natuurbeheer, mevrouw Faber, bij de overhandiging van de nota *Kijk op de Kust* in maart dit jaar in de trant van: "Wat zeuren jullie nou nog? We zijn het toch eens?". De duinen hebben als hoofdfunctie natuur gekregen en de wettelijke bescherming van duingebieden is verbeterd. Beleid voor recreatie, jacht, bosbeheer, ruimtelijke ordening en kustverdediging zijn de afgelopen 25 jaar beter afgestemd op die natuurfunctie. Van groot belang was ook de beleidskeuze van het ministerie van Verkeer en Waterstaat voor dynamisch handhaven van de kustlijn (1990). Daardoor zijn mogelijkheden

Er zijn nog steeds bedreigingen voor de natuur in de duinen (foto: Ewout Staartjes).

voor herstel van natuurlijke processen in de zee-reep ontstaan.

Waakzaamheid is geboden

Toch moeten we waakzaam blijven! Er zijn nog steeds bedreigingen voor de natuur in de duinen. Die komen nu echter uit een heel andere hoek. De overheid heeft de laatste jaren een toenemende neiging om het natuurbelang ondergeschikt te maken aan de belangen van recreatie. Bovendien worden specifieke duinplanten bedreigd doordat meststoffen via de lucht in de duingebieden terecht komen. Beheerders en natuur- en milieuorganisaties richten zich in dat verband te veel op effectgerichte maatregelen. Zij moeten meer druk op de overheid uitoefenen, om de luchtverontreiniging bij de bron aan te pakken, meent Duinbehoud. Ook vindt de stichting het zorgwekkend dat het onafhankelijk onderzoek in de duinen steeds verder afneemt, doordat de overheid voortdurend beknipt wordt op universiteiten. Een goed natuurbeleid moet gefundeerd zijn op wetenschappelijk onderzoek.

Concrete projecten

Nu het met het overheidsbeleid de goede kant op gaat, kan de stichting zich meer richten op de uitvoering van dat beleid in concrete projecten. Daarvoor werkt ze de laatste tien jaar samen met beheerders van duingebieden aan plannen voor natuurontwikkeling en herstel. Een goed voorbeeld hiervan is de locatiekeuze voor De Kerf bij Schoorl. Veel van deze projecten hebben al positieve resultaten: plantensoorten die waren verdwenen keren weer terug.

Ook bij de uitvoering van natuurbeschermingsbeleid heeft Duinbehoud sinds een jaar of vijf een sterke adviesrol gekregen. De stichting heeft belangrijke bijdragen geleverd aan de jurispru-

dentie over de manier waarop met de nieuwe regelgeving voor de bescherming van flora en fauna omgegaan moet worden. Denk aan het stilleggen van de jacht in de Manteling van Walcheren. Ook was er de afgelopen twee jaar grote belangstelling voor de acties tegen de bouw van recreatiewoningen in de Ruigenhoek. Nadat de stichting erop gewezen heeft dat daar zandhagedissen voorkomen, wordt de bestemming van dit gebied nu in alle bestuurlijke lagen heroverwogen. Begin negentiger jaren procedeerde Duinbehoud tegen een uitbreiding van de Maasvlakte, omdat in het plangebied kluten en rugstreppadden voorkwamen. De uitbreiding is doorgegaan, maar de gemeente Rotterdam moest vier miljoen gulden betalen ter compensatie. Dit bedrag is geïnvesteerd in natuurontwikkeling in de omgeving. Hiervan hebben alle betrokkenen geleerd over het instrument compensatie bij beschadiging van natuurgebieden.

Ook actief buiten de duinen

Hoewel de naam anders doet vermoeden, richt Duinbehoud zich steeds meer op gebeurtenissen buiten de eigenlijke duinen, zowel landinwaarts als op zee. Landinwaarts is aansluiting gezocht bij het gebiedsgerichte beleid. Alle gebruikers bepalen daarbij gezamenlijk het ruimtegebruik in het gebied. De stichting heeft zich daarbij gericht op de uitbreiding van de oppervlakte natuur- en recreatiegebied, het realiseren van ecologische verbindingen en de verbetering van de milieukwaliteit. Maar ze voelde zich ook genoodzaakt om het actiegebied naar de zeezijde uit te breiden, omdat er steeds nieuwe plannen de kop op steken voor bebouwing van ondiepe gedeelten van de Noordzee. Die bouwplannen zijn van invloed op de beleving van de duinen en horen volgens Duinbehoud niet thuis in het grootste resterende natuurgebied van Nederland, de Noordzee.

In diverse situaties is gebleken dat het van groot belang is om ambtenaren, beheerders en buurtbewoners bij de werkzaamheden van de stichting te betrekken. Ook de consultants spelen in toenemende mate een belangrijke rol voor de organisatie. Zij zijn, in hun vrije tijd, de ogen en oren ter plaatse en ondernemen zelfstandig acties uit naam van Duinbehoud. En natuurlijk is er, naast alle overleggen, advies en actiewerk, uiteraard ook veel aandacht voor voorlichting en educatie om de lokale bevolking en de bezoekers van duingebieden te doordringen van het belang en de kwetsbaarheid van de natuur.